

Tehniline kirjeldus

„Perevanema ja kasvataja täienduskoolitus“

Taustinformatsioon

Kõige üldisemas tähenduses mõistetakse asendushooldusena lapse eest hoolitsemist väljaspool tema sünniperekonda kas lühi- või pikaajaliselt. Asendushoolduse vormid on lapsendamine, eestkostes ja asendushooldusteenus. Asendushooldusteenus jaguneb perepõhiseks (hooldusperes) ja asutuspõhiseks (pere- ja asenduskodudes).

Pere- ja asenduskodudes elavad lapsed on kogenud oma elus raskeid kogemusi, kaotusi, leina ja traumaatilisi sündmusi. Paljudel perekodudes või asenduskodudes elavatel lastel on mõni erivajadus. Need kogemused ja erinevad vajadused võivad mõjutada laste tundeid, tajusid ja käitumist ning lapsi ümbritsevad täiskasvanud vajavad asjakohaseid teadmisi ja oskusi ning järjepidevat tuge, et lapsi mõista, nende käitumiskäitumistega toime tulla ning neid toetada ja suunata.

Sellest lähtuvalt on perevanematel ja kasvatajatel kohustus läbida täienduskoolitus, mis annab vajalikud alusteadmised ja oskused, et töötada pere-, asendus- või turvakodus. Täienduskoolitus on ühine kõigile perekodude vanematele, asenduskodude kasvatajatele ja turvakodu töötajatele. Kõik teemad on võimalikult asendushoolduse spetsiifilised, et pakkuda osalejatele tuge valdkonnas töötamisel.

1. Teenuse eesmärk ja sihtgrupp

Tellitava töö eesmärk on ette valmistada ja läbi viia „Perevanema ja kasvataja täienduskoolituse“ moodul(id) nii, et valmib sisult terviklik, meetoodiliselt läbimõeldud ja õppijasõbralik koolitus, mis toetab perevanemaid ja kasvatajaid asendushooldusteenusel ning töötajaid, kes kujundavad ja toetavad lapse arengut turvakoduteenusel.

Koolituse kogumaht on 160 akadeemilist tundi (ak/h), millest 144 ak/h on kontaktõpe ja 16 ak/h iseseisev töö. Õpe on jaotatud 8 mooduliks. Iga mooduli raames sooritab õppija iseseisva töö (maht proportsionaalne mooduli mahuga). Iseseisva töö eesmärk on kinnistada mooduli keskset teemat ja hinnata õpiväljundite saavutamist.

Täitja ülesandeks on valitud mooduli(te) koolitaja(te) leidmine, koolituse ettevalmistamine, õppekava projekti täiendamine koostöös Tellija ja teiste moodulite täitjatega, koolituse läbiviimine, iseseisvate tööde hindamine ja tagasisidestamine.

Täitja valib ja kujundab valitud koolitusmoodulite täpse ülesehituse ja sisu, õpiväljundite saavutamiseks sobivad teemad (sh täiendavad teemad), rõhuasetused ning õppemetoodika arvestades õppekava projekti. Täitja esitab enda nägemuse hindamismetoodikast ja -kriteeriumitest. Koolituse õpiväljundite, hindamismetoodika ja -kriteeriumite lõplik sõnastus lepitakse kokku Tellija ja kõikide mooduli(te) koolitajate ühise kokkuleppena.

2. Koolituse sisu ja ülesehitus

Koolituse esialgsed fookusteemad ja minimaalselt saavutatavad õpiväljundid on hankija nägemuses järgmised.

2.1 Koolituse eesmärk ja õpiväljundid**Eesmärk**

Koolituse läbinud õppijal on teadmised, oskused ja hoiakud, mis on vajalikud lapse heaolu ja arengu tagamiseks ning perikeskse lähenemise rakendamiseks ja meeskonnatööks lapse parimates huvides.

Õpiväljundid

Koolituse kaheksa mooduli läbimisel osaleja:

- selgitab lapse arengu etappe ning turvalise kiindumussuhte, vaimse heaolu tagamise ja peresarnase kasvukeskkonna põhimõtteid;
- analüüsib kaotuse, väärkohtlemise ja trauma mõju lapse arengule ning määratleb lapse vajadustest lähtuvad sekkumisvõimalused;
- rakendab lapse õiguste põhimõtteid tüüpilistes asendushoolduse olukordades ning kavandab tegevusi väärkohtlemise ja konfliktide ennetamiseks;
- kasutab traumateadlikke ja positiivse vanemluse kasvatustehnikaid, et suurendada lapse sisemist turvatunnet ning kujundada tema enesehinnangut ja sotsiaalseid oskusi;
- tuvastab lapse arengulised, psüühilised ja hariduslikud erivajadused ning koostöös lapse ja meeskonnaga koostab talle sobiva toetuskava;
- analüüsib oma vaimset toimetulekut keerulistes töösituatsioonides ning rakendab sobivaid enesetoetuse võtteid.

2.2 Koolitusmoodulite sisu ja maht (ainult kordushankes hangitavate moodulite kirjeldused, koolituse terviklik kirjeldus, sealhulgas kõikide moodulite sisu, on leitav õppekava projektis).

I MOODUL: LAPSE ARENG JA KIINDUMUS (<i>hanke osa 4</i>)
Mooduli maht: 16 ak/h kontaktõpe ja 2 ak/h õppija iseseisev töö.
Mooduli eesmärk: Anda ülevaade lapse arenguetappidest seostades seda ebaturvalise kiindumussuhte tekkimise ja mõjuga lapse käitumisele.
Mooduli peamised käsitletavad teemad: <ul style="list-style-type: none">• lapse arenguetapid;• lapse emotsionaalne, psühholoogiline, sotsiaalne ja seksuaalne areng (arengumosaiik);• kiindumussuhte stiilid ja turvalise kiindumussuhte tähtsus;• kiindumussuhte mõju lapse arengule;• lapse arengust mahajäämise tunnused ja abi võimalused;• kiindumussuhte loomise põhimõtted ja etapid asendushooldusel viibiva lapsega;• teismeeaga seonduvad eripärad ja väljakutsed;• lapse toetamine elumuutustega toimetulekul;• enda kiindumusstiili analüüs.
II MOODUL: TRAUMA JA KAOTUS (<i>hanke osa 1 ja osa 2</i>)
Mooduli maht: 16 ak/h kontaktõpe ja 2 ak/h õppija iseseisev töö.
Mooduli eesmärk: Anda teadmised ja arusaam trauma ja kaotuse mõjust lapsele.
Mooduli peamised käsitletavad teemad: <ul style="list-style-type: none">• lapse psühholoogilise trauma olemus ja vormid;• kaotuse kategooriad ja leinaprotsess;• traumareaktsiooni esile kutsuvad olukorrad (päästikud);• trauma või kaotuskogemuse mõju lapse arengule ja käitumisele;• asendushooldusel viibiva lapse toetamine kaotuse ja traumaga kohanemisel;• traumateadlikud meetodid lapse sisemise turvatunde suurendamiseks.
III MOODUL: VÄÄRKOHTLEMINE (<i>hanke osa 3</i>)
Mooduli maht: 16 ak/h kontaktõpe ja 2 ak/h õppija iseseisev töö.

<p>Mooduli eesmärk: Anda teadmised, mis on väärkohtlemine ja tutvustada väärkohtlemise vorme ja nende tunnuseid. Anda juhiseid, kuidas erinevat tüüpi väärkohtlemiste avastamisel lapsega tegeleda ja adekvaatselt reageerida.</p>
<p>Mooduli peamised käsitletavat teemad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väärkohtlemise olemus, vormid, tunnused ja mõju lapsele; • adekvaatne reageerimine ning lapse toetamine erinevat tüüpi väärkohtlemiste avastamisel; • väärkohtlemise ennetamine (sh laste omavahelise väärkohtlemise) asendushoolduse kontekstis.

<p>IV MOODUL: TÖÖTAJA VAIMNE TERVIS (hanke osa 5)</p>
<p>Mooduli maht: 16 ak/h kontaktõpe ja 1 ak/h õppija iseseisev töö.</p>
<p>Mooduli eesmärk: Anda kasvatusala töötajale tuge asenduskodus töötamisest tulenevate pingete ja väljakutsetega toimetulekuks.</p>
<p>Mooduli peamised käsitletavat teemad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asendushooldusel töötamisega seotud pingete ja väljakutsetega toimetulek; • läbipõlemise ja stressi tunnuste märkamine endal ja kolleegide seas; • stressiga toimetuleku meetodid; • enesejuhtimise ja ajaplaneerimise meetodid.

<p>V MOODUL: LAPSE VAIMNE TERVIS (hanke osa 6)</p>
<p>Mooduli maht: 24 ak/h kontaktõpe ja 3 ak/h õppija iseseisev töö.</p>
<p>Mooduli eesmärk: Anda ülevaade levinumatest psüühikahäiretest asendushooldusel viibivate laste hulgas ning nende märkamise ja abi leidmise võimalustest. Anda suuniseid laste toetamiseks.</p>
<p>Mooduli peamised käsitletavat teemad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • levinumad vaimse tervise probleemid ja psüühikahäired asendushooldusel viibivate lastel; • hariduslikud erivajadused; • häirete märkamine ja lapse toetamise võtted; • abi saamise võimalused; • rehabilitatsiooniplaan ja selle kasutamine laste toetamiseks; • lapse vaimset tervist toetava keskkonna kujundamine asendushooldusel.

3. Oodatav tulemus

3.1 Hankelepingu täitmise tulemusena on:

- 3.1.1 Valitud koolitusmooduli(te) teemadel loodud koolituse sisu, sh õppematerjalid.
- 3.1.2 Tellija poolt tellitud koolitused on koolitusgruppidele läbi viidud.
- 3.1.3 Iseseisva töö läbimiseks on õppijatele antud selged ja konkreetsed juhised ning korrektsed materjalid.
- 3.1.4 Iseseisev töö on tagasisidestatud kirjalikult igale koolitusel osalejale ja grupitagasisidena.

3.2 Tellija näeb ette järgnevaid samme ja tööprotsesse koolituse loomiseks:

- 3.2.1 Täitja kohustub koolitusmooduli sisumaterjalide väljatöötamise korraldama koostöös Tellijaga. Õppematerjalide väljatöötamine hõlmab:
 - 3.2.1.1 Valitud mooduli(te) raames juba varasemalt välja töötatud osalejate õppematerjali üle vaatamine (30–60 lk ühe mooduli õppematerjali kohta) ja vajadusel täiendamine ning lisaõppematerjali ettevalmistamine vastavalt esitatud koolituskavale (slaidid, töölehed, iseseisvad tööülesanded).

- 3.2.1.2 Õppematerjali koostamisel tuleb kasutada SKA poolt ette antud dokumentide malle ning võetakse arvesse SKA spetsialistide tagasisidet ja tehakse materjalis vastavad muudatused.
- 3.2.1.3 Täitja koostab oma mooduli raames osalejate teadmiste hindamiseks sobiliku iseseisva kodutöö (erinevate mooduli(te) raames on iseseisva töö maht erinev, mahud on kirjas vastava mooduli juures). Iseseisev kodutöö peab olema kooskõlas konkreetse mooduliga seotud õpiväljunditega. Kodutöö juures peab olema selgelt välja toodud, kuidas õpiväljundite saavutamist mõõdetakse ehk hindamiskriteeriumid.
- 3.2.2 Tellijal on õigus koolituse programmi kooskõlastamisel teha Täitjale ettepanekuid koolitusmooduli ülesehituse ja metoodika osas. Lepingu täitmise käigus toimuv metoodika täiendamine/muutmine ja sisse viidud täiendused/muudatused kooskõlastatakse Tellija ja Täitja vahel.
- 3.2.3 Täitja osaleb mooduli(te) arenduskoosolekutel, mis on vajalikud koolituse õppekava koostamiseks, täienduskoolituse planeerimiseks ja koolituse taseme ühtlustamiseks:
 - 3.2.3.1 Kuni lepingu kehtivuse lõpuni toimub vastavalt vajadusele kuni 3 arenduskoosolekut (kestusega kuni 4 ak/h). Koosolekud toimuvad veebikohtumistena. Arenduskoosolekuid koordineerib SKA ja toimumisajad teatatakse vähemalt 10 tööpäeva ette.
 - 3.2.3.2 Arendustegevuse käigus korrigeeritakse ja täiendatakse muuhulgas õppekava projekti, ühtlustatakse eesti- ja venekeelsete moodulite kodutööd ning viiakse kodutööd õppekavaga kooskõlla.
 - 3.2.3.3 Koosolekutel peab Täitja tutvuma teiste moodulite koolitajate tööga (moodulite sisu, harjutused, õppemeetodid jms), vajadusel tegema ettepanekuid teiste moodulite täiendamiseks.
 - 3.2.3.4 Koostöös teiste koolitajatega peab Täitja kohendama vajadusel oma moodulit teiste moodulitega siduvamaks sh vältimaks sisudubleerimist (teemad, materjalid, harjutused). Moodulite vahel peavad olema seosed ja viited teistele moodulitele ja nende põhipunktidele. Moodulites peavad olema kaetud baaskoolituse põhisõnumid (peretunne, kasvataja mitmekülgne roll, lapsekeskne lähenemine ja päritoluperekonna olulisus).
 - 3.2.3.5 Arendustegevuse alla kuulub ka hilisem töö mooduliga. Vastavalt koolitusel osalejate ja SKA spetsialistide tagasisidele peab Täitja olema valmis tegema oma koolituskavasse muudatusi.

Koolitaja peab lepingu täitmisel eelistama keskkonnahoidlikke lahendusi:

- töökoosolekud ja muud kohtumised viia läbi võimaluse korral veebi vahendusel, et vähendada eelkõige liigsest transpordikasutusest tulenevat süsiniku jalajälge;
- vältida tarbetut dokumentide välja trükkimist ning võimalusel eelistada digitaalsel kujul olevaid materjale;
- Täitja poolt digitaalsel kujul edastatavad materjalid peavad olema salvestatud ja edastatud optimaalse mahuga, et vältida otstarbetult suuri andmefailide ning seega vähendada digireostust;
- lepingu täitmise järgselt kustutada üleliigsed digimaterjalid, näiteks mustandfailid, säilitamiseks mittevajalikud töödokumendid jms, kuna IT-serverites failide otstarbetu hoidmine on keskkonda kurnava mõjuga ning suurendab digireostust.

3.3 Koolituse korraldus ja läbiviimine

- 3.3.1 2026. aastal viiakse koolitus läbi kuni 4 eestikeelsele grupile ja kuni 2 venekeelsele grupile.
- 3.3.2 Koolitused toimuvad Tallinnas, Tartus ja Ida- või Lääne-Virumaal.

- 3.3.3 Tellija näeb ette koolitusgruppide toimumise ajakava kuupäevade lõikes, **mis on Täitjatele kohustuslik (vt punkt 3.4).**
- 3.3.4 Ühe grupi täienduskoolituse maht on 160 ak/h, koolitus koosneb 19 kontaktõppe päevast (144 ak/h).
- 3.3.5 Koolitusgrupi suurus on 18-25 inimest. Tellija vastutab koolitusgruppide komplekteerimise eest. Koolituse ja osalejate infot hallatakse täienduskoolituste infosüsteemis JUHAN.
- 3.3.6 Koolitaja peab täienduskoolituste infosüsteemis JUHAN enda profiilile lisama lühikese kirjelduse oma kvalifikatsioonist ning õpi- või töökogemusest, et Tellija saaks vastavalt täiskasvanute koolituse seadusele avalikustada täienduskoolitustega seotud koolitajate nimed koos nende kompetentsust tõendava kvalifikatsiooni, õpi- või töökogemuse kirjeldusega.
- 3.3.7 Koolitus toimub kontaktõppena Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) poolt tagatavates ruumides ning Tellija teavitab koolitatavaid. Täitjale sellega kulusid ei kaasne. Erandolukordades (nt Vabariigi Valitsuse kehtestatud tervishoidu tagavate piirangute kehtivuse ajal) on võimalik korraldada kontaktõppe vormis toimuvat koolitust veebikoolitusena.
- 3.3.8 Tellijal on õigus jätta asukoha põhiselt koolitusi ära, kui koolitusgrupp ei täitu. Koolituse ära jäämisest teavitatakse Täitjat ette 1 kuu enne koolituse toimumist.
- 3.3.9 Koolitaja esitab välja töötatud õppematerjalid e-posti teel Tellija kontaktisikule hiljemalt 7 tööpäeva enne vastava koolitusmooduli toimumist.
- 3.3.10 Täitja kasutab koolitusel isiklikku arvutit.
- 3.3.11 Kodutööde esitamine ja hindamine toimub Digiriigi Akadeemia keskkonnas.
- 3.3.11.1 Iseseisva töö vaatab koolitaja läbi hiljemalt 2 nädala jooksul pärast tööde laekumise tähtaega, hindab töö vastavust hindamiskriteeriumidele ning annab osalejale selle kohta edasiviiva kirjaliku tagasiside (umbes 5–7 lauset).
- 3.3.11.2 Puuduste korral teavitab koolitaja õppijat, toob selgelt välja, millistele hindamiskriteeriumidele töö ei vastanud, ning annab võimaluse parendusteks. Parandatud töö vaatab koolitaja üle 1 nädala jooksul pärast töö laekumist.
- 3.3.11.3 Pärast iseseisvate kodutööde hindamist annab koolitaja kogu grupile kokkuvõtva ja edasiviiva tagasiside grupitagasiside vormil (Lisa 6).
- 3.3.12 Õppija võib koolituselt puududa 25% ulatuses. Puudunud päeva(de) kohta peab õppija esitama lisa iseseisva töö. Koolitaja kohustus on anda õppijale selleks ülesanne koos hindamiskriteeriumidega (täiendav info on õppekava projektis) ning hinnata töö vastavust hindamiskriteeriumidele.
- 3.3.13 Tellija võib vajadusel korraldada koolituse vaatlust ning küsib koolitusel osalejate käest tagasisidet koolituse läbiviimise ning õppesse kaasamise osas.

3.4 Koolitusgruppide ajakava

KEVAD 2026

Tallinn eestikeelne grupp		
Moodul	Kuupäev	Maht (kontakttunnid)
Lapse areng ja kiindumus	10.03-11.03	16 ak/h
Trauma ja kaotus	17.03-18.03	16 ak/h
Lapse vaimne tervis	31.03-02.04	24 ak/h
Väärkohtlemine	21.04-22.04	16 ak/h
Töötaja vaimne tervis	28.04-29.04	16 ak/h
Positiivne vanemlus	12.05-14.05	24 ak/h
Lapse õigused	26.05-28.05	20 ak/h

Konflikti juhtimine	09.06-10.06	12 ak/h
---------------------	-------------	---------

Tartu eestikeelne grupp		
Moodul	Kuupäev	Maht (kontakttunnid)
Lapse areng ja kiindumus	03.03-04.03	16 ak/h
Väärkohtlemine	10.03-11.03	16 ak/h
Trauma ja kaotus	24.03-25.03	16 ak/h
Positiivne vanemlus	07.04-09.04	24 ak/h
Lapse õigused	21.04-23.04	20 ak/h
Lapse vaimne tervis	05.05-07.05	24 ak/h
Töötaja vaimne tervis	19.05-20.05	16 ak/h
Konflikti juhtimine	02.06-03.06	12 ak/h

Ida-Virumaa või Lääne-Virumaa või Tallinn venekeelne grupp		
Moodul	Kuupäev	Maht (kontakttunnid)
Lapse areng ja kiindumus	10.03-11.03	16 ak/h
Väärkohtlemine	17.03-18.03	16 ak/h
Trauma ja kaotus	31.03-01.04	16 ak/h
Töötaja vaimne tervis	21.04-22.04	16 ak/h
Positiivne vanemlus	28.04-30.04	24 ak/h
Lapse õigused	12.05-14.05	20 ak/h
Lapse vaimne tervis	26.05-28.05	24 ak/h
Konflikti juhtimine	09.06-10.06	12 ak/h

SÜGIS 2026

Tallinn eestikeelne grupp		
Moodul	Kuupäev	Maht (kontakttunnid)
Lapse areng ja kiindumus	02.09-03.09	16 ak/h
Trauma ja kaotus	15.09-16.09	16 ak/h
Lapse vaimne tervis	29.09-01.10	24 ak/h
Väärkohtlemine	13.10-14.10	16 ak/h
Töötaja vaimne tervis	22.10-23.10	16 ak/h
Positiivne vanemlus	10.11-12.11	24 ak/h
Lapse õigused	23.11-25.11	20 ak/h
Konflikti juhtimine	08.12-09.12	12 ak/h

Tartu eestikeelne grupp		
Moodul	Kuupäev	Maht (kontakttunnid)
Lapse areng ja kiindumus	25.08-26.08	16 ak/h

Väärkohtlemine	08.09-09.09	16 ak/h
Trauma ja kaotus	22.09-23.09	16 ak/h
Positiivne vanemlus	06.10-08.10	24 ak/h
Lapse õigused	20.10-22.10	20 ak/h
Lapse vaimne tervis	03.11-05.11	24 ak/h
Töötaja vaimne tervis	17.11-18.11	16 ak/h
Konflikti juhtimine	01.12-02.12	12 ak/h

Ida-Virumaa või Lääne-Virumaa või Tallinn venekeelne grupp

Moodul	Kuupäev	Maht (kontakttunnid)
Lapse areng ja kiindumus	25.08-26.08	16 ak/h
Väärkohtlemine	08.09-09.09	16 ak/h
Trauma ja kaotus	22.09-23.09	16 ak/h
Töötaja vaimne tervis	06.10-08.10	16 ak/h
Positiivne vanemlus	20.10-22.10	24 ak/h
Lapse õigused	03.11-05.11	20 ak/h
Lapse vaimne tervis	17.11-19.11	24 ak/h
Konflikti juhtimine	01.11-02.12	12 ak/h